

IZVJEŠTAJ O ISTRAŽIVANJIMA TEHNIČKIH SVOJSTAVA DRVETA

Aleksandar Ugrenović

Zadatak, koji je postavljen u programu rada za god. 1949., jesu istraživanja o tehničkim svojstvima drveta, predviđena Petogodišnjim planom (čl. 12). Pošto Jugoslavenska akademija zasad još nema svoga šumarskoga instituta, za ostvarenje gornjega zadatka angažiran je jedini institut u državi, koji se bavi takvim istraživanjima, a to je Zavod za tehnologiju drveta na Poljoprivredno-šumarskom fakultetu u Zagrebu.

Program rada obuhvata šumska područja cijele države, a naročito onih republika, u kojima se iskorišćuju i tehnički i industrijski preraduju najvažnije vrste drveta. Konkretno govoreći, planiran je komparativni istraživački studij za teritorije Narodnih Republika Hrvatske, Slovenije te Bosne i Hercegovine.

S obzirom na komparativni karakter studija trebalo je ne samo obuhvatiti čitavo područje države, već i povezati se u radu sa srodnim institutima i ustanovama pojedinih republika. To povezivanje vršeno je ne samo pismenim putem, već i ličnim kontaktom pri izlaženju na teren. U tom smjeru Zavod se povezao:

1. sa ovim naučnim ustanovama: Institutom za šumarska istraživanja pri Ministarstvu šumarstva NR Hrvatske u Zagrebu, Gozdarskim institutom pri Ministarstvu gozdarstva NR Slovenije u Ljubljani i sa Ministarstvom šumarstva Federativne Narodne Republike Jugoslavije u Beogradu. Ovo posljednje bilo je potrebno zato, što se savezno ministarstvo bavi mišlju, da Savezni institut za tehnologiju drveta osnuje i podigne u Zagrebu i da ga poveže sa Zavodom, kojemu je potpisani na čelu.
2. sa Ministarstvom šumarstva FNR Jugoslavije, Ministarstvom šumarstva NR Hrvatske, Ministarstvom za gozdarstvo NR Slovenije, Ministarstvom za šumarstvo NR Bosne i Hercegovine.

Terenski radovi obuhvatili su sva šumska područja, na kojima se nalaze vrste drveta tehnički najvažnije, a do danas ili neistražene ili samo nepotpuno istražene. To su smreka, jela, bor, bukva, hrast, jasen.

Terenski rad je organizovan tako, da bi se tehnološka istraživanja mogla povezati sa ekološkim, fitocenološkim i tipološkim istraživanjima drugih instituta.

U tu svrhu na terenu su odabrana tipična područja za rečene vrste drveta, te je organizovano obaranje pokusnih stabala, izrađivanje i doprema probnih trupčića sa terena u Zavod. Potrebne upute bile su dane na licu mjesta, i preduzeto je sve, što je potrebno, da odabrani materijal za istraživanje bude izrađen i pravovremeno dopremljen u Zavod.

Radi ostvarivanja rečenih zadataka izvršeni su terenski izvodi i radovi u ovim područjima.

I. NR Hrvatska:

Gorski Kotar, regija smreke, jele i bukve (područje šumskih masiva Risnjaka i Snježnika). Za svako tipično stanište, a naročito za razlike u nadmorskoj visini i geološkoj podlozi, uzimano je pet modelnih stabala. U svemu je obilježen i odabran ovaj broj stabala: smreka 25, jela 10, bukva 15, dakle ukupno 50 stabala.

Doprema tih stabala u laboratorij još je u toku. Terenski rad izvršio je – pod mojim rukovodstvom – asistent Zavoda, ing. Roko Benić.

II. NR Slovenija:

U toku mjeseca septembra lično sam u pratnji ing. Roke Benića, predstavnika Gozdarskog instituta u Ljubljani, dr. Vladimira Tregubova i ing. Rudolfa Cividinija izvršio pregled šumskih kompleksa Jelovica (šume Rotarica i Martinšek), Pokljuka, Planica, Vršič, Trnovski Gozd (Smrekova draga i Ledenica), Panovec, Snježnik (Javornik, Mašun i Ljeskova dolina). Tom prilikom pregledane su detaljno pokusne plohe, što ih je položio Gozdarski institut te snimio dendrometrijski i fitocenološki.

Sa predstavnikom Gozdarskoga instituta, direktorom ing. Franjom Sevnikom i ing. Stankom Sotošekom raspravljeno je pitanje zajedničke saradnje instituta i utvrđen sporazum.

Susretljivošću Ministarstva gozdarstva NR Slovenije trošak kretanja na terenu nije pao na teret Akademije, jer je rečeno Ministarstvo stavilo potpisanome na raspoloženje automobil, kojim je prevaljen put od nekih 600 km.

III. NR Bosna i Hercegovina:

Terenske izvode – po uputama potpisanoga – izvršio je asistent ing. Roko Benić. Prilikom posjete i pregledanja bosanskih područja načinjen je sa Ministarstvom šumarstva NR BiH i Ministarstvom drvne industrije NR BiH sporazum, koji se odnosi na odstupanje Zavodu potrebnoga materijala, njegovo izrađivanje i dopremu u Zagreb.

Na terenu su vršeni izvodi i odabiranje probnih stabala u ovim šumskim područjima: Zelengora (drvena industija u Foči), Okruglica i Srednje

(drvena industrija Jahorina), Han-pijesak (drvena industrija Krivaja u Zavidovićima), Škrta i Nišan (drvena industrija Donji Vakuf). Ukupno sa područja NR Bosne i Hercegovine 35 trupčica smreke.

Laboratorijski radovi odnosili su se:

1. na tehnološku analizu običnoga i crnoga bora, tačnije na istraživanja o utjecaju nodoziteta (kvravosti) na tehničku upotrebljivost. Potrebna stabla stavilo je na raspoloženje Ministarstvo šumarstva NR BiH odnosno njegov šumarski institut. Stabla potječu iz šumskog područja Bosiljevo. Troškove transporta iz šume do Zagreba i razrađivanje u trupčice nije snosio budžet Akademije. Istražene su 1792 probe običnog i 1920 proba crnoga bora. Ukupno 3712 proba;
2. nastavljena su izrađivanja proba i tehnološke analize za slavonsku hrastovinu i slavonsku jasenovinu. Ispitano je 367 proba. Potrebni materijal stavio je na raspolaganje Zavod za tehnologiju drveta.

Kako se iz izloženoga vidi, u toku godine 1949. preduzeto je sve, što je bilo moguće, da se prikupi potrebni materijal, da se istraže izradene probe i da se što prije dođe do naučnih rezultata i njihove publikacije. Zasad su u razrađivanju rezultati dobijeni tehnološkim analizama obične i bijele borovine. No povlačenje zaključaka i dovršavanje rukopisa, tabela i grafikona tražit će još intenzivni rad od nekoliko mjeseci.